

Onderwerp

Proeftuin landelijk Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming

Opsteller	Nadieh Pennings	Behandeldatum	20 december 2022
Programma	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	Status	Openbaar
Portefeuillehouder	G. Visser		

Advies

1. Kennis te nemen van het project Proeftuin landelijk Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming Gelderland-Zuid
2. De brief aan de raad 'Proeftuin landelijk Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming' vast te stellen.

Aanleiding

De laatste jaren zijn er verschillende signalen geweest over forse problemen in de zwaardere jeugdzorg, -bescherming en de veiligheidsketen. In rapporten als Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd (2020-2021) en: Kwestie van lange adem (2020) wordt aanbevolen de keten rondom jeugdzorg en veiligheid anders in te richten. Om hier richting aan te geven is door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Rechtsbescherming (Justitie en Veiligheid) toegezegd met een toekomstscenario voor de kind- en gezinsbescherming te komen. Dit is weergegeven in het rapport Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (2021, zie bijlage).

In de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming (www.gvjb.nl) zijn acties opgenomen om de keten rondom jeugdbescherming te versterken. Eén van de acties is bouwsteen 3: lokale aanpak voor veiligheid in gezinnen. Hierin wordt voorzien in het starten van proeftuinen waarin de betrokken partners rondom jeugdbescherming op een andere manier met elkaar gaan samenwerken. Dit om de hulpverlening aan gezinnen in complexe veiligheidsvraagstukken te verbeteren. Vanuit de Gelderse Verbeteragenda is opdracht gegeven om een plan van aanpak op te stellen om te komen tot een proeftuin rondom het vormgeven van het project Toekomstscenario in Gelderland Zuid. Er is hiervoor onderzoek gedaan hoe dat het beste in de regio opgezet kon worden. Er is voor gekozen om het project te starten met twee proeftuinen; in Zaltbommel en in Nijmegen stadsdeel Dukenburg. De opzet en keuze is weergegeven in het Plan van aanpak toekomsttuinen Gelderland-Zuid (2022, zie bijlage)

De proeftuinen worden als volgt ingevuld. Er wordt een team gevormd waarin professionals vanuit verschillende disciplines en expertises samengebracht worden. Het gaat hierbij om de koppeling van gezinswerkers vanuit het Buurtteam Jeugd en Gezin (Stichting OIDOS) aan jeugdbeschermers van de Gecertificeerde Instellingen (Jeugdbescherming Gelderland, Jeugd Veilig Verder), Veilig thuis, Raad voor de Kinderbescherming en Moviera. Zij vormen een integraal team dat los van de eigen moederorganisaties de opdracht heeft om in gezamenlijkheid problematiek in een gezin aan te pakken. De aanpak moet gericht zijn op probleemoplossing, herstellen en borgen van veiligheid en dit in directe samenwerking met het gezin aan te pakken. Hierbij krijgt het team in de proeftuin de ruimte en mandaat om out-of-the-box oplossingen aan te dragen. Meer over de werkwijze en invulling staat in het plan van aanpak.

We kiezen bewust voor een doelgroep van 0-100: kinderen, gezinnen en huishoudens waar sprake is van onveiligheid, waaronder ook ontwikkelingsbedreiging. De betrokken organisaties hebben in de loop van de tijd een verbreding van hun focus doorgevoerd, met name gevoed door wetenschappelijke inzichten: er is steeds meer oog voor achterliggende risicofactoren van onveiligheid en daarmee de samenhangende problematiek (van ouders) op meerdere leefgebieden. Bij een zeer groot deel van jeugdbeschermingsmaatregelen hebben ouders onderliggen psychische en/of verslavingsproblematiek. Ook is bekend dat deze ouders als kind vaak slachtoffer waren van onveiligheid; er is dus dikwijls sprake van intergenerationeel geweld in gezinnen. De complexe problematiek van ouders draagt bij aan problemen op andere leefgebieden, zoals bestaanszekerheid. Mede hierdoor is steeds meer aandacht ontstaan voor systeemgericht werken, waarbij oog is voor het hele gezin en dus voor alle gezinsleden. Integraal en systeemgericht werken is hierbij het uitgangspunt: combinaties van hulp, verbinding tussen het sociaal domein en de volwassenen-GGZ, steun uit het eigen netwerk, gedwongen maatregelen en aandacht voor bestaanszekerheid.

De werving van de teamleden is na de zomer gestart. Het team heeft twee maanden de ruimte gekregen voor methodiekontwikkeling en teamvorming. Het starten met casuïstiek begint in januari 2023. De proeftuin kent vooralsnog een looptijd tot en met december 2023. Tussentijds zal het project geëvalueerd worden en zo nodig bijgestuurd op capaciteit en invulling. Ook zal halverwege de looptijd duidelijk worden hoe we na 2023 verder gaan. Afgelopen zomer werd bekend dat het landelijke Programmabureau Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming ruimte geeft voor een tweede tranche van proeftuinen; in navolging van de eerste tranche waarin zes landelijke proeftuinen zijn gestart. Hieraan gekoppeld waren landelijke middelen beschikbaar. Ons plan van aanpak Toekomstscenario Gelderland-Zuid is in de zomer aangemeld als landelijke proeftuin met positief resultaat: we zijn gegund als landelijke proeftuin wat betekent dat we nu mét en vóór het landelijke Programmabureau mee ontwikkelen in deze broodnodige stelselherziening. Dit betekent dat we landelijke hulp en ondersteuning krijgen van de twee ministeries, naast een groot toegekend subsidiebedrag van €1.000.000. Dit maakt mogelijk dat we in opdracht van de ministeries mogen beproeven en er vier keer per jaar een koersgesprek plaatsvindt waarin we onze bevindingen teruggeven aan het landelijk Programmabureau. Ook een bezoek van minister Weerwind en staatssecretaris van Ooijen vlak voor de zomer staat op de agenda.

Beoogde impact

De beoogde impact is groot. De achterliggende problematiek die verschillende leefgebieden betreft en in het gezinssysteem wortelt, is te weinig in beeld. Kinderen en gezinnen voelen zich daarnaast onvoldoende gehoord en gezien. Gezinnen vertellen op verschillende plekken hun verhaal. Er is niet één gezicht, één professional die bij de gezinnen kan blijven, een relatie opbouwt, de problematiek in samenhang beoordeelt en het initiatief neemt in het werken aan verbetering. Veel professionals ervaren de complexiteit van het stelsel als belemmerend. Met deze proeftuin gaan we een andere manier van samenwerken beogen. In opdracht van de ministeries VWS en JenV met de VNG is een landelijk programma ingericht dat in nauwe samenwerking met regio's proeftuinen stimuleert en ondersteunt in het beproeven en (door)ontwikkelen van (onderdelen van) het toekomstscenario. Wij voeden daarmee de twee ministeries om – naar verwachting- over pakweg vier jaar een stelselwijziging door te voeren.

Argumenten

1.1 De visie en samenwerking van het Buurtteam Jeugd en Gezin in Nijmegen heeft goede aansluiting op uitgangspunten van het landelijke Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

Er is in de uitvoering van de jeugdhulp in gemeente Nijmegen een nauwe samenwerking met betrokken partners in de jeugdbeschermings- en veiligheidsketen. De praktijk van Buurtteam Jeugd en Gezin is nadrukkelijk gericht op vroegtijdige, gelijktijdige (met elkaar niet na elkaar) en verregaande samenwerking met partners in plaats van denken in afzonderlijke kaders. Het doel is om door de proeftuin Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming de samenwerking tussen de diverse partners te intensiveren en te komen tot een gezamenlijke werkwijze. Hierdoor willen we bereiken dat gezinnen en huishoudens waarbij veiligheid een rol speelt nog beter worden geholpen.

1.2 Kans om aan de voorkant mee te draaien op de toekomst van de jeugd- en veiligheidsketen.

De jeugdbeschermings- en veiligheidsketen staat onder druk om zich te hervormen. Dit maakt deel uit van de Hervormingsagenda Jeugd die politiek nadrukkelijk op de agenda staat (zie bijlage). De invulling van het Toekomstscenario kent een nauwe samenhang met deze agenda. Hiermee hebben we als gemeente Nijmegen de mogelijkheid om onze ervaringen op het gebied van jeugd en veiligheid goed onder de aandacht te brengen en mede richting te geven aan deze ontwikkeling.

1.3. Aansluiting op onze ambities in de Stadsbegroting in het programma Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg.

In de Stadsbegroting 2023-2026 is één van de ambities in het programma Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg: “We zorgen dat kinderen en volwassenen zo veel mogelijk in een (veilige) thuissituatie kunnen leven. We versterken inwoners en gezinnen die de basis van het bestaan niet (meer) op orde hebben of deze dreigen te verliezen.” De doelstellingen en opzet van de proeftuinen Gelderland Zuid dragen bij aan deze ambitie.

Kanttekeningen

1.1 De uitvoering is een extra inspanning vanuit het Buurtteam Jeugd en Gezin.

Er wordt bovenop de normale inzet extra inzet gevraagd van jeugd en gezinswerkers vanuit het buurtteam Dukenburg. Deze kosten worden betaald vanuit gemeente Nijmegen. De inzet van de proeftuin wordt grotendeels gedekt uit de landelijke subsidiemiddelen. Deze ruimte wordt ingezet voor vernieuwing en experimenteerruimte binnen het Toekomstscenario.

Financiën

De begroting voor het Toekomstscenario is opgenomen in het plan van aanpak. Het project is beoordeeld als een landelijke proeftuin. Het grootste deel van de kosten worden vanuit de landelijke subsidie betaald. Met de subsidie wordt grotendeels voorzien in de regionale kosten van het project. Deze middelen worden toegevoegd aan productgroep

geëscaleerde zorg 18+, Aanpak Huiselijk Geweld en Kinderopvang (6.81.61311.S4293) waaruit de regionale kosten gefinancierd worden. Voor 2022 bedragen de regionale kosten €143.330 en voor 2023 €924.113. Regionale kosten die boven het toegekende subsidiebedrag van €1.000.000, uitstijgen worden gedekt binnen dezelfde productgroep en verhoudingsgewijs verrekend met Zaltbommel.

Een klein deel, de extra inzet door Buurtteam Jeugd en Gezin, betreft lokale kosten voor de gemeente Nijmegen. Het Buurtteam Jeugd en Gezin zet 3 jeugd- en gezinswerkers voor 12 uur per week extra in. Voor de periode november 2022 tot en met december 2022 gaat het om € 24.480 . Deze kosten worden gedekt binnen de productgroep geëscaleerde zorg 18- (6.82.61289 S4014 44023). Voor de periode januari 2023 tot en met december 2023 is hiervoor € 134.640 ingeschat. Deze kosten zijn meegenomen in het lumpsumbudget 2023 voor Buurteams Jeugd en Gezin.

De uitvoering van het Toekomstscenario wordt ambtelijk begeleid binnen de capaciteit van team Jeugd en Onderwijs. Een prominente rol in aansturing en monitoring is weggelegd voor de teamleider/coach van de proeftuin die het veiligheidsteam coacht. Deze teamleider/coach wordt ingezet vanuit de algehele begroting van het project.

Vervolg

Planning

- 1 november 2022 tot januari 2023; teambuilding en visievorming
- 1 januari 2023 tot 1 januari 2024 ; uitvoering proeftuin Toekomstscenario en het beproeven d.m.v casuïstiek

Communicatie

Er vindt regelmatig terugkoppeling over voortgang plaats in regio Nijmegen op bestuurlijk en ambtelijk niveau. De gemeenteraad wordt geïnformeerd over het project met bijgaande Raadsinformatiebrief.

Evaluatie/monitoring

Het project ressorteert onder een stuurgroep. Wethouder Visser is namens de Regio Nijmegen lid van de stuurgroep. Gedurende de looptijd van de proeftuin vindt regelmatig monitoring plaats over de voortgang van het project en de omvang capaciteit van het team. Daarnaast geven we per kwartaal verantwoording en monitorings-informatie af aan het landelijk Programmabureau.

Bijlage(n)

1. Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (2021)
2. Plan van aanpak toekomsttuinen Gelderland-Zuid (2022)
3. Infographic Hervormingsagenda Jeugd (2022)
4. Raadsinformatiebrief proeftuin landelijk Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (2022)